

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації на тему: «Формування цифрової компетентності майбутніх фахівців з інформаційних технологій у закладах вищої освіти»

Мозгальова Андрія Анатолійовича

за спеціальністю 015 Професійна освіта (за спеціалізаціями)

галузі знань 01 Освіта/Педагогіка

Публічна презентація проведена на кафедрі цифрових технологій і професійної освіти факультету педагогіки, психології і професійної освіти Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла

Коцюбинського

14 квітня 2026 року, протокол № 10

1.Актуальність теми дослідження. Одним із головних завдань сьогодення є модернізація вищої освіти з метою її адаптації до потреб сучасного цифрового суспільства, вимог здобувачів, які прагнуть отримати якісну освіту, та потенційних роботодавців. Це актуалізує необхідність впровадження інноваційних освітніх стратегій, розроблення новітніх форм і методів навчання з використанням цифрових освітніх ресурсів. Успішне вирішення цих завдань передбачає ґрунтовну професійну підготовку майбутніх фахівців з інформаційних технологій, формування в них цифрової компетентності, необхідної для успішної професійної кар'єри в динамічному та глобалізованому світі.

Необхідність вивчення проблеми формування цифрової компетентності майбутніх фахівців з інформаційних технологій в закладах вищої освіти впливає з низки факторів. По-перше, російська військова агресія поставила нові виклики для вітчизняної вищої освіти – блекаути, перебої зі зв'язком, кібератаки, тисячі здобувачів, що навчаються он-лайн, розробка нових технологій для армії. Це актуалізувало питання навчання цифрової грамотності, розвитку навичок та умінь, пов'язаних з використанням цифрових технологій. По-друге, міжнародний ринок праці у галузі цифрових технологій вимагає високого рівня професійної підготовки фахівців, здатних виконувати широкий спектр завдань: від розробки програмного забезпечення та створення веб-сайтів до захисту інформації і систем від загроз.

Згідно вимог міжнародних нормативних документів (Рамка цифрової компетентності для громадян (DigComp 2.1: Digital Competence Framework for Citizens, 2017), Будапештська конвенція про кіберзлочинність (2001), Директива ЄС 2019/770 про цифровий контент та цифрові послуги (2019), Стандарти і рекомендації щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти (2015), Рамкова програма ЄС щодо оновлених ключових компетентностей (2018) необхідно забезпечувати контроль за якістю набуття знань, навичок та компетенцій, серед яких особливе значення набувають

вміння працювати з комп'ютерними системами, використовуючи широкий спектр інструментів і методів обробки й передачі інформації. По-третє, у вітчизняних законодавчих актах відзначається важливість якісної підготовки майбутніх фахівців з інформаційних технологій до професійної діяльності. Зокрема Закони України «Про вищу освіту» (2014), «Про освіту» (2017), «Про пріоритетні напрями наукової, науково-технічної та інноваційної діяльності» (2025); Державна програма «Інформаційні та комунікаційні технології в освіті і науці» (2005), укази: «Про затвердження стратегії розвитку інформаційного суспільства в Україні» (2013), «Про Доктрину інформаційної безпеки України» (2017), «Про Національну освітню електронну платформу» (2018), «Про стратегію розвитку вищої освіти в Україні на 2022-2032 роки (2022), визначають необхідність підготовки майбутніх фахівців з інформаційних технологій з урахуванням постійного розширення обсягу інформації, розвитку інформаційних технологій, цифровізації всіх сфер суспільного життя.

Необхідність формування цифрової її компетентності майбутніх фахівців з інформаційних технологій підтверджується вимогами стандарту вищої освіти за спеціальністю 126 «Інформаційні системи і технології» для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти (2018). В ньому наголошується, що майбутні фахівці з інформаційних технологій повинні вміти розробляти програмні продукти та підтримувати інформаційні системи, мати навички роботи з базами даних, бути здатними працювати в команді та керувати проєктами.

Актуальність теми також посилюється недостатнім рівнем її теоретичного та методичного обґрунтування. Аналіз наукових досліджень і публікацій дозволив констатувати, що проблема підготовки фахівців з інформаційних технологій у закладах вищої освіти досліджувалась в працях М. Братко, Л. Герасимюк, Т. Гончаренко, О. Дубасенюк, В. Кобисі, В. Кременя, С. Литвинової, С. Проскури, Л. Тарасюк, Г. Шліхти та ін. Специфіку цифрової трансформації освіти вивчали В. Биков, М. Кириченко, І. Отамась, Л. Антонюк та ін.. Особливості впровадження компетентнісного підходу в професійно-педагогічну освіту розглянуто Н. Бібік, Р. Гуревичем, С. Кізім, О. Овчарук, О. Пошетун, К. Рудніцькою та ін.. Різномасштабні визначення цифрової компетентності запропоновані С. Алексєєвою, Н. Волковою, Л. Гавриловою, І. Гребеником, О. Лебідь, Н. Опушко, О. Спіріним, А. Самко, Н. Сидорчук, Я. Топольник та ін.. Опис цифрової компетентності педагогічного працівника зроблено Н. Морзе, О. Базелюком, І. Воротниковою, Н. Дементієвською, О. Захар та ін. В контексті формування цифрової компетентності дослідниками розглянуто розвиток цифрової грамотності (О. Пищик), формування цифрових навичок (К. Осадча, І. Крашеннік), навичок командної роботи (І. Бардус),

навичок інформаційної безпеки (В. Бондаренко), створення індивідуальної освітньої траєкторії (М. Барна, Т. Коростіянець, Л. Медвідь).

Проте, незважаючи на тривалий інтерес дослідників до означених питань, проблема формування цифрової компетентності майбутніх фахівців з інформаційних технологій у закладах вищої освіти донині є малодослідженою. Зокрема, теоретичного та практичного дослідження вимагають педагогічні умови формування цифрової компетентності майбутніх фахівців з інформаційних технологій у закладах вищої освіти.

Це зумовлює розв'язання наступних суперечностей між:

- між сучасним рівнем цифровізації суспільства та якістю підготовки фахівців з інформаційних технологій;
- між необхідністю оволодіння майбутніми фахівцями з інформаційних технологій цифровою компетентністю та недостатньою розробленістю теоретико-методичних засад її формування;
- між обмеженими можливостями навчально-матеріальної бази професійної підготовки фахівців з інформаційних технологій у закладах вищої освіти та швидкими темпами цифровізації українського суспільства;
- між професійним значенням цифрової компетентності для фахівців з інформаційних технологій і недостатньою мірою вивчення зарубіжного та вітчизняного досвіду її формування у вітчизняних закладах вищої освіти

Необхідність розв'язання означених суперечностей актуалізувало необхідність теоретичного та практичного дослідження педагогічних умов формування цифрової компетентності майбутніх фахівців з інформаційних технологій у закладах вищої освіти, що й визначило вибір теми дисертаційного дослідження: «Формування цифрової компетентності майбутніх фахівців з інформаційних технологій у закладах вищої освіти»

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційне дослідження входить до тематичного плану науково-дослідної роботи кафедри цифрових технологій і професійної освіти «Інноваційні педагогічні технології навчання в умовах інформатизації освіти в Україні та за кордоном» (РК 0124U004503, протокол № 8 від 23.12.2020 р.). Тему дисертаційного дослідження затверджено вченою радою Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського (протокол № 3 від 26.10.2022 р.)

Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що вперше:

обґрунтовано організаційно-педагогічні умови формування цифрової цифрової компетентності майбутніх фахівців з інформаційних технологій в закладах вищої освіти (створення в університеті цифрового освітнього середовища, стимулювання активності здобувачів до набуття цифрової грамотності,

забезпечення наступності в оволодінні цифровими вміннями та навичками, створення індивідуальної траєкторії розвитку за професійним спрямуванням);

визначено сутність поняття «цифрова компетентність майбутніх фахівців з інформаційних технологій»;

конкретизовано структуру цифрової компетентності майбутніх фахівців з інформаційних технологій (мотиваційно-рефлексивний, інтелектуально-знаннєвий та діяльнісно-креативний компоненти);

розроблено термінологічно-поняттєвий класифікатор, який дозволяє систематизувати загальні, базові, похідні поняття та терміни в галузі цифрових технологій;

розроблено експериментальну модель формування цифрової компетентності майбутніх фахівців з інформаційних технологій в закладах вищої освіти, яка представлена поетапним впровадженням педагогічних умов, підходів (компетентнісного, аксіологічного, системного, синергетичного, особистісно-орієнтованого, культурологічного), принципів (наукового пізнання, наукової освіти, свідомості, самостійності, самореалізації, емоційності, цифрової трансформації, цифрового спілкування, цифрового етикету, цифрової безпеки), форм і методів навчання, реалізованими протягом настановчо-орієнтаційного, активно-пізнавального, творчо-практичного етапів;

уточнено критерії, показники (мотиваційний критерій з показниками: наявність мотивації до опанування цифрових технологій, стійких професійних цілей і ціннісних орієнтацій, пізнавальних інтересів в сфері інформаційних технологій, потреби в отриманні нової інформації її рефлексивно-смысловому оцінюванні; знаннєвий критерій з показниками: знання джерел професійної інформації і критеріїв її оцінювання, основ розробки інформаційних систем та технологій, правил спілкування у мережах, новітніх досягнень в галузі комп'ютерних наук та інформаційних технологій; здатність до смислової саморегуляції набутих знань, їх систематизації та використання з навчальною та професійною метою, прагнення здобувати додаткову інформацію для поглиблення інтелектуально-творчого потенціалу, обізнаність зі специфікою інформаційно-аналітичного опрацювання інформації; креативний критерій з показниками: наявність умінь поєднувати фахові знання та вміння під час вирішення творчо-професійних завдань, добирати та використовувати засоби інформаційних технологій, самостійно знаходити та працювати з різними джерелами інформації, спілкуватись і працювати в команді для реалізації творчих напрацювань і ідей) та рівні (низький, достатній, високий) сформованості цифрової компетентності майбутніх фахівців з інформаційних технологій;

запропоновано комплексне поєднання традиційних та експериментальних форм і методів формування цифрової компетентності фахівців з інформаційних технологій в закладах вищої освіти;

подальшого розвитку дістали положення щодо аксіологічної спрямованості цифрової освіти, розвитку і структурування змісту професійної підготовки фахівців з інформаційних технологій, визначення теоретичних засад її ефективності та удосконалення.

4. Практичне значення отриманих результатів дослідження визначається впровадженням у освітню практику організаційно-педагогічних умов формування цифрової компетентності майбутніх фахівців з інформаційних технологій, які можуть бути використані у закладах фахової передвищої освіти та закладах вищої освіти; запропонованого комплексу методів (мотиваційних, пізнавальних, творчих, евристичних), які забезпечують креативний розвиток здобувачів, інтенсифікацію та результативність професійної підготовки фахівців з інформаційних технологій; тестових та діагностичних завдань для перевірки якості підготовки майбутніх фахівців з інформаційних технологій до професійної діяльності.

Положення дисертаційного дослідження можна використовувати під час укладання робочих програм з навчальних дисциплін професійного спрямування, розробці лекційних курсів і практичних занять, самостійної роботи, виконання курсових і лабораторних робіт, підготовці кваліфікаційної роботи, вони будуть корисні для розроблення змісту підручників і навчально-методичних посібників з проблем формування цифрової компетентності майбутніх фахівців. Розроблені автором методичні рекомендації можуть бути впроваджені в процес підготовки здобувачів спеціальності А5 Професійна освіта (за спеціалізаціями) зі спеціалізацією А5.39 Цифрові технології.

5. Використання результатів дослідження. Матеріали дослідження впроваджено в освітній процес Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського (довідка № 06/27 від 25.03.2026 р.), Вінницького національного технічного університету (довідка від 18.12.2025), Кременчуцького національного університету імені Михайла Остроградського (довідка від 23.12.25 р.), Тернопільського національного технічного університету (довідка від 18.12.2025 р.), Хмельницького національного університету (довідка № 007/24 від 18.12.2025 р.).

6. Особиста участь здобувача.

Автором здійснено теоретичний аналіз проблеми, запроєктовано експериментальну модель, обґрунтовано організаційно-педагогічні умови, розроблено та проведено експеримент, здійснено статистичну обробку результатів, підготовлено методичні рекомендації.

Особистий внесок здобувача в роботах, опублікованих у співавторстві: у публікації (Мозгальов & Бордюк, 2025) автору належить обґрунтування актуальності проблеми, аналіз останніх досліджень і публікацій, дослідження

потенціалу гейміфікації як потужного інструменту для розвитку soft skills; у статті (Новосадов, Мозгальов & Балан, 2024) – проаналізовано особливості дистанційного навчання як однієї з форм освітнього процесу; у роботі (Клочко, Чернуха, Кізім, & Мозгальов, 2024) – розглянуто архітектуру та впровадження програмного забезпечення для оброблення електронних аудиторських файлів; у публікації (Мозгальов & Кізім, 2023) – визначено особливості дистанційного навчання; у публікації (Мозгальов & Кізім, 2024) – здійснено аналіз форм і методів підготовки фахівців з інформаційних технологій; у публікації (Мозгальов & Кізім, 2025а) – проаналізовано напрями формування цифрової компетентності фахівців в умовах змішаного навчання; у публікації (Мозгальов & Кізім, 2025) автору належить аналіз наукової літератури.

Дисертаційна робота виконана на кафедрі цифрових технологій і професійної освіти Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Науковий керівник – кандидат педагогічних наук, доцент Кізім Світлана Степанівна.

Розглянувши звіт подібності щодо перевірки на плагіат, встановлено, що дисертаційна робота Мозгальова Андрія Анатолієвича є результатом самостійних досліджень, не містить елементів плагіату та запозичень.

Використані ідеї, результати і тексти інших авторів мають посилання на відповідне джерело.

Дисертація характеризується єдністю змісту та відповідає вимогам щодо її оформлення.

7. Перелік публікацій за темою дисертації.

Робота складається з анотації, вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (283 найменування, з них 53 – іноземними мовами), додатків (на 23 сторінках). Загальний обсяг дисертації становить 253 сторінки, основний зміст викладено на 180 сторінках. Дисертація містить 10 рисунків на 5 сторінках та 12 таблиць на 6 сторінках.

8. Наукові праці, в яких опубліковані основні наукові результати дисертації.

Статті у фахових виданнях України

1. Мозгальов, А. А. (2023.) Змістове наповнення поняття «цифрова компетентність» майбутніх фахівців інформаційних технологій» Наукові записки. Серія: Педагогічні науки. «Академії культури і мистецтв Закарпатської обласної ради», 3, 218-222. https://doi.org/10.59694/ped_sciences.2023.03.218)

2. Мозгальов, А. А. (2025). Інтелектуальна складова в структурі цифрової компетентності фахівців з інформаційних технологій. Молодь і ринок, 3 (235), 155-

Н 3. Мозгальов, А. А. (2025). Мультимедійні презентації у формуванні
Цифрової компетентності майбутніх фахівців з інформаційних технологій у

Р
Е
R
I

Н 4. Мозгальов, А. А (2025). Обґрунтування принципів формування цифрової
Компетентності майбутніх фахівців з інформаційних технологій у закладах вищої
В

Е 5. Мозгальов, А. А., & Бордюк А. А. (2025). Гейміфікація як інструмент
Розвитку SOFT SKILLS у майбутніх фахівців з інформаційних технологій. Наукові
І

І Наукові праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації

Н

К

Н 8. Мозгальов, А. А. (2023). Забезпечення наступності та цілісності освітнього
Процесу як провідна умова формування цифрової компетентності майбутніх
Фахівців: Збірник наукових праць I Міжнародної наукової конференції «Наукові
Орієнтири: теорія та практика досліджень» 14 квітня 2023 року. Харків- Вінниця:
Європейська наукова платформа. <https://doi.org/10.36074/mcnd-14.04.2023>

Б 9. Мозгальов, А. А. & Кізім, С. С. (2023). Особливості дистанційного
Навчання майбутніх фахівців. Збірник наукових праць X Всеукраїнська науково-
Практична конференція з міжнародною участю «Розвиток основних напрямів
Соціогуманітарних наук: проблеми та перспективи 18-19 травня 2023 року. Дніпро:
Дніпровський державний технічний університет.

В

Н 10. Мозгальов, А. А. & Новосадов, Я. Г. (2024). Підготовка майбутніх
Фахівців в умовах змішаного навчання. Збірник наукових праць XI Всеукраїнської
Науково-практичної конференції з міжнародною участю «Розвиток основних
Напрямів соціогуманітарних наук: проблеми та перспективи», 16-17

В

В

І 11. Мозгальов, А. А. & Кізім, С.С. (2024). Форми і методи підготовки
Фахівців з інформаційних технологій. Збірник наукових праць V Всеукраїнської
Науково-практичної інтернет-конференції «Сучасні тенденції підготовки
Майбутніх учителів трудового навчання та технологій, педагогів професійної
Освіти і фахівців образотворчого та декоративного мистецтва: теорія. досвід,
Проблеми», 14 листопада 2024 року. Вінниця: Вінницький державний

В

В 12. Мозгальов, А. А. (2025). Шляхи формування цифрової компетентності
Фахівців з інформаційних технологій. Збірник тез доповідей Міжнародного
Науково-практичного форуму «Педагогічна майстерність майбутнього вчителя:
Поступ, становлення, удосконалення і зростання» 5 червня 2025 року. Полтава:

В

Н

В

В

HYPERLINK "https://pnpu.edu.ua/news/mizhnarodnyj-naukovo-praktychnyj-f

о 13. Мозгальов, А., & Кізім, С. (2025a). Формування цифрової компетентності майбутніх фахівців в умовах змішаного навчання. Збірник наукових праць XII Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю «Розвиток основних напрямів соціогуманітарних наук: проблеми та перспективи» 15-16 травня 2025 року. Кам'янське: Дніпровський державний технічний університет.

рHYPERLINK "https://ket.stu.cn.ua/wp-content/uploads/2025/06/zbirnyk-2025-na-в

d 14. Мозгальов, А. А., & Кізім, С. С. (2025b). Компетентісний підхід як методологічна основа підготовки фахівців з інформаційних технологій. Збірник наукових праць VI Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції «Сучасні тенденції підготовки майбутніх учителів трудового навчання та технологій, педагогів професійної освіти і фахівців образотворчого та декоративного мистецтва: теорія, досвід, проблеми», 12 листопада 2025 року.

р 15. Мозгальов, А. А. (2026). Моніторинг якості підготовки майбутніх фахівців з інформаційних технологій. Збірник наукових праць XIII Всеукраїнської науково-практичної конференції «Актуальні проблеми та перспективи технологічної і професійної освіти» 23-24 квітня 2026 р. Тернопіль: Тернопільський Національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка.

я 16. Мозгальов, А. А. (2026). Цифрові технології в освіті: методичні рекомендації Вінниця: Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського.

В **ВВАЖАТИ**, дисертаційна робота Мозгальова А. А. «Формування цифрової компетентності майбутніх фахівців з інформаційних технологій у закладах вищої освіти» є завершеним самостійним дослідженням, має наукову новизну, характеризується новим підходом і практичною цінністю, відповідає вимогам

и
в
ь
к
т
й
і
д
а
р
ж
о
в
н
и

наказу МОН України № 40 від 12.01.2017 р. «Про затвердження вимог до оформлення дисертації (із змінами, внесеними згідно з Наказом Міністерства освіти і науки № 759 від 31.05.2019) і «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» (Постанова Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. №44 (зі змінами)), а її автор Мозгальов Андрій Анатолійович заслуговує присудження ступеня доктора філософії в галузі знань 01 Освіта/Педагогіка, за спеціальністю 015 Професійна освіта (за спеціалізаціями)

РЕКОМЕНДУВАТИ: Дисертаційну роботу «Формування цифрової компетентності майбутніх фахівців з інформаційних технологій у закладах вищої освіти», подану Мозгальовим Андрієм Анатолійовичем на здобуття наукового ступеня доктора філософії, до захисту.

Головуюча публічної презентації:
доктор педагогічних наук,
професор

Акімова

Ольга АКИМОВА

Зразок підпису

Засвідчую

Начальник відділу кадрів

" 17 " 04

2026

2026